

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/168/2023
Identifikačné číslo spisu: 1117201254
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1117201254.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mgr. Ing. H. Y., narodeného XX. Q. XXXX, S., S. X, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 6C/3/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/73/2022 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/73/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Od 01. júna 2023 bývalý) Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo okresný súd“) rozsudkom z 27. apríla 2022 sp. zn. 6C/3/2017 žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu zamietol a žalovanej vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov konania nepriznal. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal voči žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur, ktorá mu mala byť podľa jeho tvrdení spôsobená v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Bratislava I pri jeho predvážaní z väzby na pojednávanie nariadené na 01. decembra 2014 v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 11C/5/2012. V súvislosti s predvedením na uvedené pojednávanie mal žalobca prežiť krajne neľudské, nehumánne, hrubé, kruté a ponižujúce zaobchádzanie zo strany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Vo vzťahu k žalobcom tvrdenému nesprávnemu úradnému postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 11C/5/2012, ktorý mal spočívať v žiadosti adresovanej ÚVV a ÚVTOS o predvedenie žalobcu na pojednávanie konané Okresným súdom Bratislava I dňa 01. decembra 2014 súd prvej inštancie uviedol, že išlo legitímny procesný úkon súdu, keďže súd považoval za dôležité žalobcu v konaní vypočuť. Nakoľko sa žalobca v rozhodnom období nachádzal vo väzbe, súd požiadal zákonného sudcu v trestnom konaní o súhlas s predvedením žalobcu na pojednávanie. Zákonný sudca súhlas s predvedením žalobcu udelil a žalobca bol príslušníkmi ÚVV a ÚVTOS na pojednávanie eskortovaný. Vo vzťahu k samotnému výkonu prevedenia žalobcu príslušníkmi ÚVV a ÚVTOS žalobca nepredložil súdu žiaden dôkaz, vykonaním ktorého by súd tento procesný postup mohol vyhodnotiť ako nesprávny úradný postup. Súd prvej inštancie dodal, že žalobcom označený procesný postup Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 11C/5/2012 by sa

mohol považovať za objektívne spôsobilý privodiť ujmu na právach žalobcu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) iba za splnenia zákonných predpokladov. Žalobca v priebehu konania žiadnym spôsobom nepreukázal, že v dôsledku jeho predvedenia na pojednávanie konané dňa 01. decembra 2014 mu bola spôsobená nemajetková ujma. Neuviedol, ako dospel k ním uplatnenej sume a nepreukázal, že v dôsledku jeho predvedenia na pojednávanie došlo k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, že pociťoval, resp. pociťuje následky v odlišnom správaní príbuzných, prípadne osôb v jeho blízkom či širšom okruhu. Po vyhodnotení vykonaného dokazovania okresný súd uzavrel, že žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých zákonom predpokladaných podmienok pre úspešné uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., keď nepreukázal nesprávny úradný postup Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/5/2012, nesprávny úradný postup príslušníkov ÚVV a ÚVTOS pri jeho predvážaní na pojednávanie konané dňa 01. decembra 2014, vznik nemajetkovej ujmy a ani príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom súdu a vznikom nemajetkovej ujmy. Vec právne posúdil podľa § 1 písm. a), § 3 ods. 1 písm. a), b), § 3 ods. 2, § 9 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) s poukazom na čl. 17 základných princípov CSP (princíp hospodárnosti konania). Úspešnej žalovanej nepriznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania z dôvodu, že jej žiadne trovy konania nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/73/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Podľa odvolacieho súdu vykonal súd prvej inštancie vo veci dostatočné dokazovanie z hľadiska žalobcom uplatneného nároku a jeho výsledky náležite v súlade s § 191 CSP zhodnotil, na skutkové zistenia aplikoval správne právne predpisy a z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver o nedôvodnosti žaloby. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie zároveň adekvátne odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP). Odvolací súd zdôraznil, že v posudzovanej veci nebola splnená už prvá podmienka zodpovednosti žalovanej za údajnú nemajetkovú ujmu žalobcu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., keď žalobca nesprávny úradný postup nepreukázal a súd prvej inštancie ani žiadny nesprávny úradný postup nezistil, s čím sa odvolací súd plne stotožnil. Argumentoval, že žalobca ničím nepreukázal, že by pri jeho predvedení došlo k nejakému konkrétnemu konaniu príslušníkov ÚVV a ÚVTOS odporujúcemu právnym predpisom, navyše žiadny konkrétny nesprávny úradný postup ani netvrdil a neoznačil, len veľmi expresívne a s dôrazom na jeho pocity opisoval samotný výkon eskorty (vnímal ho ako neľudský, nehumánny a ponižujúci), ktorý pociťoval ako zásah do svojich základných ľudských práv, čo však nesprávnosť úradného postupu nezakladá. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne reagoval na jednotlivé odvolacie námietky žalobcu. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP. Žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Namietal, že odvolací súd mu elektronicky neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku podľa § 219 ods. 3 CSP napriek jeho opakovaným žiadam o takéto oznámenie z 22. mája 2019, z 09. marca 2022, zo 16. marca 2022 a z 21. apríla 2022. Ďalšie dovolacie námietky sa týkali arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia a „zatajenia“ návrhu žalovanej na spojenie vecí. Dovolateľ tvrdil aj porušenie princípu rovnosti a kontradiktórnosti v konaní a porušenie jeho práva na nestranný súd. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie uplatniac si náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolateľ“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana s

vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6.1. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolateľ tvrdil, že odvolací súd ho v rozpore so zákonom neupovedomil elektronickými prostriedkami o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku napriek tomu, že o takého upovedomenie súd niekoľkokrát požiadal.

9. Podľa § 219 ods. 3 CSP platí, že vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

10. Verejnosť konania patrí k ústavným procesným zárukám práva na súdnu a inú právnu ochranu. Strana má právo byť prítomná na vyhlásení rozsudku súdu a len ona sama môže rozhodnúť, či sa verejného vyhlásenia rozsudku zúčastní alebo nezúčastní. Pri verejnom vyhlásení rozsudku má strana možnosť kontroly súdu, predovšetkým z hľadiska, či súd vyhlásil rozsudok na oznámenom mieste a v oznámenom čase, v akom zložení súd vyhlásil rozsudok a s akým odôvodnením.

11. Najvyšší súd už za účinnosti predchádzajúceho civilného kódexu (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok) dospel k záveru, že k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f) OSP) dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 OSP o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 OSP požiadal o také doručovanie písomností (R 9/2016).

12. V súdnej veci z obsahu spisu vyplýva (č. l. 160, 163), že žalobca e-mailom z 09. mája 2019, adresovaným podateľni okresného súdu (podatelnaOSBA1@justice.sk), požiadal súd, aby ho v prípade rozhodovania Krajského súdu v Bratislave o odvolaní upovedomil elektronicky o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na e-mailovú adresu Y.Y., resp. J..Y.O.. E-mailom z 09. marca 2022, adresovaným (aj) podateľni okresného súdu (podatelnaOSBA1@justice.sk), žalobca požiadal súd o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku odvolacím, resp. dovolacím súdom na e-mailovú adresu J..Y.O. alebo Y.O. (č. l. 236, 237 spisu). V podaní označenom ako „Sťažnosť, právna argumentácia žalobcu“ zo 17. apríla 2022, doručenom súdu prvej inštancie 21. apríla 2022, žalobca požiadal súd o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku odvolacím, resp. dovolacím súdom na e-mailové adresy: J..Y.O., Y.O. (č. l. 239 spisu). Odvolací súd oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku v spore na svojej úradnej tabuli a na webovom sídle dňa 21. októbra

2022 (č. l. 293 a nasl. spisu), t. j. v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením dňa 27. októbra 2022. V súdnom spise sa však nenachádza žiadny doklad o tom, že toto oznámenie bolo dovolateľovi odoslané (poštou alebo) elektronickými prostriedkami na niektorú z ním uvedených e-mailových adries. Za tejto situácie je nutné konštatovať, že odvolací súd si vo vzťahu k dovolateľovi nesplnil povinnosť vyplývajúcu z § 219 ods. 3 CSP, pričom týmto nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolací súd dospel k záveru o existencii namietanej procesnej vady zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S poukazom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou už ďalej neposudzoval opodstatnenosť ostatnej dovolacej argumentácie.

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.